

LA CASA SOTA LA SORRA

Joaquim Carbó

**La casa
sota la sorra**

Estrella Polar

Estrella Polar
Col·lecció Columna Jove

© Joaquim Carbó, 1966
© 2009, Grup Editorial 62, s.l.u., Estrella Polar,
Peu de la Creu 4, 08001 Barcelona

Disseny de la col·lecció: Columna Group, S.A.
Disseny de la coberta: Malaidea

Primera edició a Columna Edicions: 1990

Primera edició en aquest segell: setembre del 2009
Segona edició: gener del 2010
Tercera edició: setembre del 2010

www.estrellapolar.cat
info@estrellapolar.cat

Fotocomposició: Víctor Igual, S.L.
Impressió: Limpergraf, S.L.
Dipòsit Legal: B. 33.912-2010
ISBN: 978-84-9932-006-9

Aquest llibre no podrà ser reproduït,
ni totalment ni parcialment,
sense el permís previ escrit de l'editor.
Tots els drets reservats.

Examen d'ingrés

EL POLICIA QUE SEIA AL COSTAT DEL DUANER VA DIR:

—Peter Whitel...!

Quan estava distret, li costava de recordar que aquells noms figurava que eren els seus. Va mirar, indiferent, com aquells homes posaven timbres, gargots i firmes en una de les pàgines del passaport que els acabava de lliurar. Seguí la gent que anava davant seu i, de sobte, després de baixar per la passarel·la del vaixell, es trobà amb un peu a l'Àfrica per primera vegada a la seva vida. Allò era Alexandria. El seu destí era el Caire. No va fer cas del que el rodejava, parà un taxi i es va fer portar a l'estació del tren. Pel camí, el mateix xofer l'informà —amb les quatre paraules que l'home sabia d'anglès— que tot sovint hi havia trens cap al Caire i que segurament podria marxar de seguida.

S'instal·là al tren en un compartiment de primera, molt tranquil, deixant sobre els genolls una cartera de mà, lleugera, on portava les coses més indispensables.

Va ser així que arrencà el tren que, còmodament assegut, tot veient passar cases i més cases, es posà a pensar una mica en la seva situació. No estava ni preocupat ni neguitós, però, més que res, potser se sentia una mica sorprès. «Bé —es deia—, ja som a Egipte, ja anem cap al Caire, però, ara, què més?» Sem-

pre l'havia atret l'aventura, i ara s'hi trobava de ple. Hauria volgut saber on l'enviarien després, tot i que la feina que hauria de fer i la gent amb qui hauria de tractar no l'encaparraven gens. Pressentia que en tot allò hi havia alguna cosa tèrbola, però com que el pagaven molt bé, creia que no valia la pena de pensar-hi.

Sense adonar-se'n, el sacseig del tren l'endormiscà. Començà a perdre la noció del que passava al seu voltant i es reproduïren en la seva consciència els esdeveniments que havia viscut els últims dies.

Tot havia començat una tarda, a Barcelona, en sortir del cinema. Plovia i, per no mullar-se, s'havia refugiat en un bar de la Rambla. Després d'asseure's en un tamboret, al taulell, havia demanat un vas de ginebra amb sifó i, distretament, havia agafat el diari. La mirada s'havia clavat en el text d'un anunci. No era com els altres. No era allò de «es necessita meritori», o bé «persona honrada s'ofereix, amb nocions de càlcul i de comptabilitat, per a feina de confiança». No. Tenia un text estrany. Se'l sabia de memòria. L'havia llegit moltes vegades, després. Deia: «Empresa internacional ofereix oportunitat a jove independent; que parli correctament alemany i anglès; que tingui grans condicions físiques; que li agradi el risc; que sigui gran nedador i que estigui disposat a viatjar. Edat màxima: trenta anys. Pes mínim: setanta-cinc quilos. Escriviu al número 2.346 de l'Agència de publicitat».

De seguida havia pensat que ell era la persona indicada per a aquella plaça. Havia tingut intenció de retallar l'anunci, però, com li passava en tantes ocasions, ho havia deixat córrer. Ja no plovia i el carrer l'esperava.

En arribar, ja de nit, havia topat amb el seu germà. Havien discutit. El seu germà...! Ningú no ho hauria dit, que eren germans. Treballava en un banc i mai no s'havia mogut de Bar-

celona, llevat de quan feia el servei, que havia anat a raure a Figueres... Un noi disciplinat, recte, constant... Un formigueta, havia pensat sempre. En canvi ell... Valia gairebé més no parlar-ne! Als seus vint-i-set anys havia corregut de la Seca a la Meca i les Valls d'Andorra! Tres anys a Alemanya, a Hamburg, on havia fet de tot: des de cambrer a músic, passant per obrer d'una fàbrica de cotxes, delineant i professor de cultura física... Era un rècord fer tot això en tres anys, i més si es tenia en compte que, l'últim any, l'havia passat entre reixes per una discussió amb un mariner en una taverna del port.

I després, també, Anglaterra. Però aquella illa no li deia res. Havia tingut la pega d'ensopegar amb la boira, i allò no era viure. S'hi havia quedat solament uns mesos i havia millorat l'anglès que havia après a Hamburg a la vora d'uns aviadors americans.

Havia tornat a Barcelona. La seva presència introduí el desassossec en els costums de la família del seu germà. Eren... Bé, eren diferents. Massa diferents... Com que no havia portat ni cinc cèntims i en aquella casa no la brillaven prou per mantenir-lo, havia buscat col·locació. Era l'ocasió de treure profit de la seva facilitat amb els idiomes. Havia anat a parar a la Costa Brava, d'intèrpret en un hotel de Sant Feliu de Guíxols... Ja hi havia viscut bé, ja, a Sant Feliu. El clima, l'ambient, tot plegat era força agradable. Però hauria preferit ser-hi en d'altres condicions. Ser client, en lloc de mosso... Aviat se les havia tingudes amb el *maître*. Com que no tenia pèls a la llengua, la cosa havia acabat malament, com sempre que el seu geni es desvetllava: el *maître* havia volat damunt dues taules ben parades, ocupades per clients distingits, els vestits dels quals havien sofert les conseqüències de l'esvalot.

En ser a Barcelona, havia tornat a casa el seu germà, que havia tremolat només de veure'l entrar. L'havien suportat tot l'hivern, mentre els diners arreplegats a la costa havien permès que passés la major part del temps fora de casa. Aviat la con-

vivència s'havia fet impossible. Havien discutit. El seu germà havia dit moltes coses. La que sonava més era, potser, allò de «inadaptat»...

L'endemà no havia sentit el seu germà que sortia cap al banc, a quarts de vuit: feia quinze anys que hi treballava i no havia fet mai tard. S'havia llevat a quarts de deu. La cunyada era a la plaça. Després d'afaitar-se i de rentar-se, buscà alguna cosa comestible. Agafà un tall de formatge i unes llesques de pa. Mentre s'ho menjava, havia trobat a faltar la cervesa... Havia obert *La Vanguardia* de damunt la taula. Havia començat a mirar-la per l'última pàgina. Sempre ho feia d'aquella manera, potser perquè allò de llegir el diari també creia que havia de fer-ho al revés que tothom. Havia topat altra vegada amb l'anunci del dia abans. No havia dubtat gens. S'havia aixecat. Havia buscat per tota la casa alguna cosa per escriure. No havia pensat gaire el text. Sols hi havia posat el que era fonamental: que necessitava aquella feina, que es deia Pere Vidal i que vivia al carrer de la Riereta, a Barcelona, amb la família del seu germà, que eren els seus únics parents i que tenia ganes de perdre'ls de vista.

No li havien contestat, però un parell de dies més tard havien començat a passar coses estranyes. Un vespre, en sortir dels billars de la Gran Via on havia anat a encauar-se per fer temps i arribar a casa quan tothom fos al llit, s'adonà que el seguien en deixar el carrer de Joaquim Costa i anar cap al passatge de Sant Bernat, abans de la plaça. Primer havia vist dues ombres que s'apropaven. Un rar pressentiment li havia fet pensar que anaven per ell. No l'havia sorprès que en ser a la seva altura haguessin intentat agredir-lo. Com que estava previngut, parà el cop i passà de seguida a l'atac. Eren dos homes molt estranys i silenciosos. Era d'un bon tros més fort que els altres dos. Mentre es desfeia del segon amb un mastegot potent, havia clavat puntada de peu a l'esquena del primer, que havia anat a parar per terra a la primera sotragada. L'havia preocupat pensar que podien anar armats,

però semblava que no. De fet, li havia estat fàcil de desfer-se'n. Mentre el de terra gemegava, l'altre es portà les mans a l'estómac, adolorit pel batzac, la qual cosa li havia proporcionat l'oportunitat de clavar-li un ventallot a la boca. Els anava a preguntar si ja en tenien prou, però en aquell moment un cotxe pujava lentament pel carrer, contra direcció. Els dos homes corregueren i es ficaren d'un salt dins el vehicle, el qual arrencà a tota velocitat. S'havia quedat amb un pam de nas.

Un altre dia, en un bar del port on matava l'estona, un home que feia l'efecte d'anar força begut li havia fet unes misterioses confidències de negocis bruts relacionats amb el contraban de tabac i d'objectes de joieria. L'home li havia donat una targeta amb el nom i l'adreça, per si necessitava alguna cosa. No en va parlar amb ningú, ni amb la policia.

L'endemà va començar a veure el joc. Havia rebut una carta molt concreta d'aquella empresa internacional de l'anunci, que li enviava un taló de cinc mil pessetes i la indicació que s'acomiadés del seu germà dient-li que se n'anava uns dies de viatge a Tarragona, però manant-li, en realitat, que no es mogués de Barcelona i que anés a parar a un hotel de poca anomenada del carrer de la Boqueria. Que digués el seu nom i ja trobaria una cambra reservada. Així ho havia fet. Però primer havia anat a cobrar el taló. S'havia sorprès de veure que al banc ningú no posava cap obstacle, perquè en el fons havia considerat que allò era una enganyifa. S'havia presentat a casa del germà a l'hora de dinar, els havia tornat les dues mil pessetes que els devia, davant la sorpresa general —ja que creien que no les veurien mai mes—, i s'havia acomiadat fredament. El germà havia intentat donar-li algun consell respecte a frenar els impulsos violents, a veure si podia fer durar mes aquella nova col·locació de Tarragona. L'havia deixat dir, rient per dins, i havia sortit amb un incert «a reveure».

No el preocupava l'esdevenidor, però tenia ganes ja d'estar més de quinze dies en la mateixa ocupació. Es penedia de ser

violent, de vegades, però no podia sofrir que ningú volgués fer el pinxo a costa seva. Aquella feina, pel que es desprenia de l'anunci, oferia una gran independència. Valia la pena d'intentar lligar-hi. I, a més, hi havia el detall de les cinc mil pessetes que li havien enviat. És clar que ningú no dóna res per res, però tampoc no es comprometia seguint aquelles instruccions.

Havia viscut un parell de dies a l'hotel. Feia una vida de desvaga. Es llevava tard. Sortia sense esmorzar i prenia un parell de tasses de cafè en qualsevol bar de la Rambla. Comprava algun diari anglès per no perdre la forma i deixava passar el matí assegut en algun local o a la Rambla, mirant la gent que passava. Tornava a l'hotel, dinava, tornava a sortir i, normalment, s'encauava en algun cinema. Estava una mica desorientat. Hauria volgut fer alguna altra cosa. Per exemple, anar un matí, ben d'hora, a l'estadi de Montjuïc a córrer una mica i a llançar el pes, per fer bíceps, però esperava instruccions.

La segona tarda es quedà a l'hotel. Havia descobert en un quiosc una col·lecció de novel·les policiaques en català que desconeixia, i n'havia començat a llegir una. Era molt interessant. Ja no havia tingut ganes d'anar al cinema. Se n'havia anat a la cambra i, ajagut al llit, l'havia llegida d'una tirada. Estava bé, era original...

S'havia adonat que era l'hora de sopar, però decidí primer de sortir a estirar una mica les cames. Passejà fins al monument a Colom, i tornà amunt. Sopà. No sabia què fer: si anar al cinema o ficar-se al llit. Es decidí per això darrer. Pensà que, si no li venia la son, potser encara podria liquidar una altra novel·la.

Havia entrat a la cambra a les fosques. Havia tancat la porta. Havia encès el llum i havia quedat un xic sobtat. Hi havia un parell d'individus asseguts al seu llit. No sabia què dir. Els dos homes somreien. S'havia iniciat un diàleg:

—Em sembla que us equivoqueu...

Un dels dos homes, més aviat ros, amb els cabells tallats molt curts, havia començat a parlar en alemany. L'altre se'ls mirava. Era moreno i, tot i que anava vestit a l'europea, feia la sensació de ser africà, marroquí o algerià...

—No. Sou Pere Vidal i hem vingut a parlar-vos d'allò de la... de la col·locació que heu sol·licitat... Tenim feina per a vós, demà mateix.

—En què consisteix?

—No ho sabem, nosaltres... És cosa secreta...

—Bé, però, com podeu comprendre, no puc acceptar una feina sense saber si m'interessa...

—Cinc mil pessetes.

—Bé, vull dir que voldria saber quina mena de feina és...

—I jo no us puc dir res més que això: cinc mil pessetes. Si no us interessa...

I els dos homes van fer acció d'aixecar-se.

—Home, no us ho prengueu així, però...

Llavors havia parlat l'altre, el moreno. Ho feia en un anglès molt pintoresc.

—Sabem què voleu dir, però no us podem explicar de què va fins que no sapiguem què podem esperar de vós. Aquests dos dies us hem fet una mena d'examen d'ingrés...

En aquell moment tot s'havia aclarit. De sobte ho havia comprès.

—Així, era gent vostra la que em va atacar?

—Sí, i en vau deixar un de ben masegat, però no us ho té en compte. Ja hi està acostumat...

Havien rigut tots tres plegats. El gel semblava que s'havia fos. Però llavors, amb més motiu, havia intentat esbrinar de què es tractava.

Els altres dos tornaren a posar-se a la defensiva. No hi havia manera de fer-los parlar.

—No és cosa nostra... Només podem anticipar-vos que caldrà que viatgeu molt...

—I si no accepto?

—Ho sentirem per vós. Teniu dificultats. No podeu tornar a Alemanya, ni a la Costa Brava... No teniu ofici ni benefici... No voldreu ingressar d'ordenança al banc on treballa el vostre germà, oi?

Ho sabien tot. Va fer una pregunta, l'última:

—I de sou, què?

—Depèn del rendiment. Un terme mitjà normal és de dues mil diàries...

El cor li havia fet un salt. Havia restat impassible, tot i que havia tingut ganes de deixar anar un xiulet. Eren diners, allò! Havia de ser una feina perillosa. Però, on s'amagava el perill? Aquella gent no li deien res, era inútil insistir. Bé, es podria intentar, havia pensat. Sempre seria a temps de recular. Els altres continuaven:

—...que poden augmentar considerablement, segons les feines...

—Però això de cinc mil per a demà, què vol dir?

—És el preu d'un dia sol. Segons com us en sortiu, sereu contractat o no... Forma part de l'examen. L'última prova, ja. Ens interessava parlar-vos personalment per saber què tal estàveu d'idiomes. Us n'heu sortit... Sou fort, no teniu por, sou discret, i parleu correctament... Demà la cosa es decidirà. A les deu del vespre heu de passejar pel port d'Arenys de Mar. Us preguntaran: «Què cal fer?», i respondreu: «Saad-al-Aali». Entesos?

S'havien aixecat. Havien sortit per la porta sense dir cap més paraula. La mà d'ell, en un intent de voler encaixar, havia trobat el buit. S'havia pessigat per saber si somiava o si tot allò li acabava de passar. Abans de ficar-se al llit, s'havia repetit «Saad-al-Aali» unes quantes vegades. Després s'havia adormit.

L'endemà, a les deu en punt, era a Arenys de Mar. La nit era clara i més aviat feia fresca. Feia anys que no hi havia estat. Tot havia canviat molt. Per fi, una carretera de debò evitava la

travessa de la població per aquells carrerons tan estrets. Li havien preguntat: «Què s'ha de fer?», i ell s'havia embarbussat contestant: «Saad-al-Aali». La cosa havia estat prou satisfactòria, perquè l'home que tenia davant li havia indicat que el seguís. Havien pujat en una mena de iot i s'havien fet a la mar immediatament. No hi havia núvols i el paisatge des del vaixell era meravellós. Els llums d'Arenys feien pampallugues. De moment, s'havien vist bé tots els edificis, però de mica en mica s'havien convertit en una taca de llum. Uns mariners treballaven a coberta. L'home que l'havia fet pujar li indicà una cabina i un vestit de bany que havia de posar-se. Quan sortí novament a coberta, les màquines havien parat. Del vaixell, il·luminaven l'aigua amb uns reflectors. L'home que manava l'havia engrapat tot assenyalant-li unes coses que flotaven sobre l'aigua. La seva missió era llançar-se al mar i enganxar els deu paquets que suraven a una corda que penjava del vaixell. S'ho havia mirat tot amb una mica de recel, però no s'ho havia fet dir dues vegades. L'aigua era freda, però aviat s'hi trobà bé. S'havia apropat lentament als paquets. Els havia arrossegat d'un en un al iot fins a comptar-ne nou. Un reflector l'ajudava a trobar el que feia deu. Era més lluny. En arribar-hi, però, s'havia apagat el llum i l'embarcació havia fugit en direcció a França. Allò no l'havia preocupat gran cosa. Arenys era a la vista i no li costaria d'arribar-hi nedant, però anava amb vestit de bany... Un cop a terra, ja veuria què faria, però primer calia arribar-hi. De tant en tant, quan una onada l'aixecava enlaire, havia vist les llums del port i les de la carretera. Els vehicles que anaven o venien de Barcelona eren guspies que llampeguejaven uns instants. S'ho havia pres bé, tot i que estava convençut que li havien pres el pèl. A l'entrada del port s'havia adonat que una llanxa amb motor el seguia. Se li havia posat al costat. Va sentir que una veu que no li era desconeguda li deia, en alemany:

—Sembla que portem pressa...

Dalt l'embarcació va trobar els dos individus de la nit anterior. L'havien ajudat a pujar. Li havien donat una tovallola per eixugar-se i després uns pantalons i un jersei gruixut. Els havia expressat el seu mal humor:

—Que ho feu gaire sovint això de plantar la gent dins l'aigua?

Havien somrigut.

—Bé, heu aprovat. A partir d'ara heu ingressat a l'organització. Sou tan bon nedador com ens havíeu dit...

—I si no ho arribo a ser, què? M'hauríeu deixat ofegar?

—Bé prou que us ho hauríeu merescut, per mentider!

Del dia d'Arenys de Mar a aquell que ja era en territori africà, anant cap al Caire, tot havia estat molt ràpid. Massa. Li havien dit que s'estigués el matí següent a l'hotel del carrer de la Boqueria, que esperés instruccions. Li havien donat les cinc mil pessetes en bitllets de cent, nous. I l'havien portat en cotxe fins a Barcelona.

L'endemà li havien telefonat ordenant-li que a les dues fos al Prat, al camp d'aviació. Havia de sortir cap a Groenlàndia. Que no es preocupés de la roba ni de res...

Quan anava a entrar a l'aeroport havia trobat aquell alemany ros. Hi havia contraordre. Sense donar-li temps de reaccionar, ja eren dins el mateix cotxe del dia abans i corrien per l'autovia de Castelldefels a tota velocitat. Pel camí ho havia sabut. Anaven al port. Havia de pujar en un vaixell italià que feia un creuer pel Mediterrani, el *Conte Bianco*. Li havien donat la mateixa maleteta que reposava sobre els seus genolls. Li ho havien explicat tot. Anava a Egipte, fins a Alexandria. Allí hauria d'agafar el tren fins al Caire. Hostatjar-se a l'hotel Cleòpatra i esperar instruccions. Mentrestant, havia de prendre nota que allò de dir-se Pere Vidal havia passat a la història. Es deia, a partir d'aquell moment, Peter Whitel, i el passaport que hi havia dins la cartera anava a aquest nom. La cosa més sorprenent era que la fotografia que hi havia era la seva. En aquell

instant, abans de pujar al vaixell, havia pensat que no tenia més remei que acceptar-ho tot tal com venia. La seva documentació havia quedat al iot la nit anterior, a Arenys de Mar. Potser ja no la veuria mai més. No tenia temps de reflexionar. Ho prenia o ho deixava. A la butxaca sentia les cinc mil pessetes del dia abans. Dins la cartera, junt amb la documentació, hi havia més diners: lires italianes i lliures egípcies. I el passatge de primera classe fins a Alexandria a nom seu, bé, a nom de Peter Whitel, que era, si fa no fa, el mateix...

Exactament d'aquella manera, després d'un viatge de tres dies, amb escala a Nàpols, havia arribat a les costes egípcies. El nom d'Alexandria no li havia dit res. Suposava que era una ciutat fundada per algun Alexandre, el Gran potser, però no tenia ni idea de com era. Per això s'havia sorprès en veure-la de lluny, del vaixell estant. Semblava immensa. Després havia sabut que feia vint-i-vuit quilòmetres de llargària. És clar que, en ser-hi, havia comprovat que era poc ampla. Tota la ciutat era un mirador, un balcó sobre el Mediterrani. Tenia normalment un milió dos o tres-cents mil habitants, però a l'estiu arribava a tres milions, ja que hi anava a parar molta gent del Caire.

Acabà de desvetllar-se quan enllestia la revisió que havia fet, sense intenció, d'aquells últims dies.

Anava sol en un compartiment de primera. El preu, de moment, no li havia semblat car. Però per saber-ho calia comparar-ho amb el que guanyava la gent del país.

Li havien dit que el Caire era a dos-cents cinquanta quilòmetres. S'havia disposat a prendre-s'ho amb filosofia, però l'havia sorprès la velocitat del tren. Era rapidíssim, i més tenint en compte que a les classes inferiors la gent anava penjada de l'estrep i enfilada dalt el sostre. En canvi, ell, a primera, anava tot sol en un compartiment, amb aire condicionat, i molt a la

vora del restaurant, on uns cambrers àrabs servien amb tota diligència. Però calia pensar que es trobava a Egipte, el país famós per les piràmides construïdes gràcies al sacrifici de milers d'esclaus, i que els costums, tot i els anys transcorreguts, no havien canviat del tot.

Era a Egipte. Havia deixat Alexandria darrere seu i aviat seria al Caire. On hauria d'anar, després? No valia la pena de pensar-hi, perquè be prou que ho sabia. De moment, a partir del dia d'Arenys de Mar, havia començat a treballar per a l'organització, a raó de dues mil pessetes diàries i despeses pagades. Què diria el seu germà, si ho sabia, ell que, amb hores extraordinàries, punts i subsidis, no arribava a reunir-ne vuit mil cada més? I més, amb una independència tan gran. Allò no era treballar! Allò era viure la vida! Però no sabia quina havia de ser la seva vida a l'Àfrica.

La realitat l'esperava a uns centenars de quilòmetres del Caire, seguint el curs del Nil, per la ruta del desert...

PRIMERA PART

El Caire i el Nil

Bona vida i piràmides

LA PRIMERA IMPRESSIÓ QUE PERE VIDAL —ÀLIES PETER Whitel— va rebre en posar els peus al Caire va ser desagradable. El viatge havia durat molt menys del que es podia pensar, gràcies a la rapidesa de l'express d'Alexandria i, d'una manera especial, gràcies a la temperatura ideal que feia dins el seu compartiment. Però en posar-se en contacte amb l'ambient exterior, el sorprengué una xafogor insuportable. Feia calor de debò tot i ser primavera. S'hi adaptà de mica en mica i començà a caminar cap a la sortida. Uns vailets àrabs, veritables marrecs, bruts i espellifats, el rodejaven per ajudar-lo a carregar l'equipatge, però quedaren decebuts en comprovar que l'estranger només portava una cartera insignificant. Això, però, no serví per aplacar-los, al contrari, ja que començaren a exclamar:

—Un dòlar, un dòlar...!

Volien un dòlar, naturalment. Però no estava disposat a satisfer-los. Els somrigué i amb el cap va fer que no, mentre pensava que estaven ben frescos, aquella colla de galifardeus, si esperaven que els afluïxes la mosca. «Tant com costen de guanyar els dòlars», pensava. Però després va riure tot sol en recordar que, a ell, precisament, els diners no li havien costat gaire

de guanyar, darrerament. Però sospitava que a partir d'aquell moment, encara que només fos pel clima, bé prou que els hauria de suar...

Aturà un taxi. Recordà que les instruccions parlaven que havia d'anar a l'hotel Cleòpatra, i digué el nom al taxista. Aquest, i la majoria dels altres amb qui hauria de tenir tractes els dies d'estada al Caire, es defensava prou bé parlant l'anglès. L'home era xerraire. Preguntà:

—Turista, oi?

—Sí, uns dies... He quedat sorprès. Primer Alexandria i ara el Caire són dues ciutats que enlluernen, de grans...

—Més gran el Caire! Ja ho crec... Sempre hi he viscut. Com ha crescut la ciutat! Aviat arribarem als quatre milions d'habitants...

Era molt, allò. Un, des d'Europa, no arriba a fer-se aquesta idea. Quatre milions! Força més del doble que Barcelona...

—Ara, aviat, tothom anirà a parar a Alexandria a estiuejar. Bé, tothom que podrà... Això d'estiuejar es costum dels europeus... Ja en sabeu, de viure bé, els europeus, ja!

L'home es recreà conduint a poc a poc, tot i que la circulació era força més fluida que a Barcelona, però semblava tenir interès a allargar la conversa, el monòleg... Pere mirava per la finestreta del Mercedes, un model antic, gran i encara en bon estat. Es veia molta gent pel carrer... Gairebé tothom anava vestit a la manera dels àrabs, amb una túnica que més endavant havia de saber que en deien *galabia* i que era de colors diferents, del blanc al marró, però sempre amb la impressió de bruta. S'adonà que es veien molt poques dones pels carrers, i que, en canvi, eren plens d'homes i de quitxalla que passejaven amb indolència. De les poques dones que circulaven, gairebé totes portaven la cara tapada. Anava a fer-ho observar al taxista, però en aquell instant l'home deia:

—Ja sou al Cleòpatra. Hi estareu bé, em consta... Aquí, amb diners, es viu bé, podeu estar-ne segur...

El taxista no s'havia equivocat. L'aspecte era magnífic. Millor encara per dins que per fora. Agraí el clima condicionat, fantàstic. No sabia per què, però s'havia fet l'efecte que trobaria un hotel de pel·lícula americana, amb ventiladors enormes al sostre movent-se lentament, mentre els clients no paraven de beure refrescos que cada vegada feien suar més. No era així. Tot respirava un gran confort. Tornaren les últimes paraules del taxista: «Aquí, amb diners, es viu bé...». Així ho semblava, al primer cop d'ull. I així es podia deduir que amb pocs diners es devia viure força malament, i que, pel que havia vist pel carrer, no semblava haver-hi gaire gent que en tingués... Es dirigí a la recepció amb una certa curiositat.

—Sóc Peter Whitel —digué, ja fet a la idea que es deia d'aquella manera—. Hi ha una cambra reservada a nom meu... Voldria saber si ha arribat alguna cosa per a mi...

Li van donar un paquet i un *boy* l'acompanyà.

Un cop sol a l'habitació, es dirigí al llit i va comprovar amb el palmell de la mà la qualitat del matalàs. Tot era perfecte. Va fer una ullada al paquet que el *boy* havia deixat damunt la taula. El mirà amb recança. L'obrí. Dins hi havia llibres i un sobre. Mirà els llibres amb curiositat: eren uns manuals d'arqueologia escrits en anglès. Que n'era d'estrany, allò! I si l'havien pres per un altre? A ell, allò de l'arqueologia no li havia dit mai res.

Al sobre hi havia una carta i cent cinquanta lliures egípcies. Calculà mentalment. Anaven a cent quaranta pessetes cada una. Feien, per tant, unes vint-i-una mil pessetes. Estava bé, allò, pensà. Somrigué mentre es deia que en tenia prou per a les primeres despeses... La carta era breu, com totes les comunicacions que havia rebut d'aquella gent. Li desitjaven una bona estada a l'Àfrica, que s'estigués al Cleòpatra fins a nova ordre i que, per no perdre temps, anés a visitar les piràmides i llegís els textos que hi havia al paquet. Que es documentés d'aquell tema, que era interessant per al seu esdevenidor.

Comprengué que no l'havien pres per un altre, perquè els manuals eren de divulgació elemental i, si l'haguessin tingut per un tècnic, ja haurien considerat que sabia tot allò. Es va fer a la idea que havia de llegir-los i intenta fullejar-ne un. Però no estava per lectures i hi clavà només una ullada.

A partir d'aquell moment, Pere Vidal començà la seva vida cairota.

Obeí les instruccions que havia rebut. A més, era agradable fer-ho. Havia de posar-se en contacte amb la ciutat i havia d'estudiar l'Egipte d'ahir a través de les piràmides, que n'eren un reflex. A través dels contactes amb la gent del carrer es faria una idea de l'Egipte d'avui.

Hi havia força eufòria en aquells moments. Tothom parlava d'un fet molt important i transcendent per al futur del país com era la inauguració de la presa d'Aswan. Pere n'havia sentit parlar abans, però va ser allí on començà a fer-se'n una idea més clara. Construïen una gran presa d'aigua, gràcies a la qual s'obtidria una quantitat de vint milions de quilowatts, que era ben bé deu vegades més de l'energia total de què disposava Egipte en l'actualitat. Però no era solament una qüestió d'electricitat. Amb aquest gran embassament d'aigua, les reserves serien de 150 milions de metres cúbics, o sigui, cinc vegades més que la suma de tota l'aigua embassada a Itàlia. Així les zones de conreu augmentarien en tres milions d'hectàrees... Tot això, en xifres, feia una certa gràcia a Pere, i més encara per la cara que feia la gent en explicar-ho. Semblava que eren quantitats que algú els havia fet aprendre de memòria sense que arribessin a imaginar quina traducció tenien en fets concrets i reals... Tres milions d'hectàrees... Què podia ser això? I, de fet, aquella gent força tronada, miserables i tot, què podien esperar-ne?

Pere no comprenia que el Nil havia estat la vida del país. Les aglomeracions urbanes, la indústria i, naturalment, l'agricultura, solament hi són possibles a les vores del riu. Havia

contemplant indiferent l'exuberància del delta del Nil així que havia petjat el país, a Alexandria. Les matèries que el riu arrossegava en tot el seu curs, dipositades al delta, n'havien fet un autèntic jardí. Ell només havia pensat que feia bonic de veure les grans extensions plantades de cotó, de blat de moro, d'arròs, de melons... No sabia que aquella era l'autèntica riquesa del país, perquè tampoc no sabia que en aquella terra es feien cada any quatre o cinc collites. I aquell riu que era l'autèntica vida podia ser-ho més encara. Aquella gent somiava la inauguració total de la presa, prevista per a l'any 1968, i que havia de fer canviar l'estructura del país, proporcionant-los noves fonts de riquesa, terrenys immensos que caldria conrear, energia que permetria d'engegar fàbriques noves i importants, i les seves conseqüències: aliments, feina i prosperitat...

Durant la seva estada al Caire, va fer molts quilòmetres. Normalment feia servir un taxi, ja que eren més aviat econòmics i, a ell, ara, no li venia d'una pesseta... Els taxistes van ser en moltes ocasions bones fonts d'informació. La majoria xerraven molt.

També l'informaren els guies que acompanyaven turistes pels barris típics i pel districte de les piràmides, perquè Pere, seguint les instruccions, hi anà l'endemà mateix de l'arribada. Era un matí i feia una calor horrorosa. Les piràmides eren a uns deu quilòmetres de la ciutat, seguint l'autopista.

Aquella massa de pedra li produí una sensació desagradable, especialment quan, després de travessar molts passadissos, arribà al rovell de l'ou, a la cambra mortuòria. Allí dins, l'ambient era gairebé irrespirable. L'aire hauria pogut tallar-se. La suor li queia a raig pel rostre. Abans i després, però, va haver d'engaltar la loquacitat del guia, obsequiós, que deixava anar en un anglès molt divertit dades i més dades que havien d'impressionar els turistes. Junt amb Pere hi havia dues parelles d'americans que feien que sí a tot el que els deia l'home i que, de tant en tant, deixaven anar alguna exclamació: «*Wonderful! Very wonderful!*».

Era curiosa l'admiració que el guia —després de deixar anar xifres i dades— semblava professar per aquells faraons que havien tiranitzat tants milers de persones. Semblava que el fet important, la creació d'aquells monuments que encara calia admirar tants anys després, fos suficient per justificar aquell sacrifici de vides humanes.

Pere tenia ganes de ser lluny, de ficar-se altra vegada al Caire, de passar l'estona a la sala d'estar de l'hotel, amb aquella temperatura tan esplèndida, o bé passejar pels carrerons de la ciutat vella. Però havia de fer la feina que li havien imposat. Seguí els altres fins a dalt de tot. Cap al sud, a l'esquerra, es contemplava l'Esfinx, i a la dreta les piràmides de Kefren i Micerí. A la llunyania es distingien les d'Abusir, Sal·lara i Datxur... i un panorama de sorra, de pols i de calor impressionants. També es veien alguns turistes que, per voler arrodonir el tipisme de la visita, cavalcaven esporuguits i eixancarrats dalt uns inofensius camells.

Després, aquella mateixa tarda, va començar a llegir els manuals d'arqueologia que li havien lliurat. Començà a posar-se en contacte amb el que hi havia de debò en tot aquell embolic de les piràmides dels faraons i del Nil... Començà a comprendre que la visió que en donaven els guies era purament folklòrica...

Hi havia hagut una revolució espiritual que commogué el país entre les dinasties IX i XII, que va fer que el poble arribés al convenciment que tothom menava una vida plena de necessitats materials després de la mort física. Allò era ben curiós. A partir d'aquell moment, ja no van ser només els faraons els qui s'arruïnaven amb la construcció d'un monument funerari. Eren els funcionaris, els comerciants, els artesans, els qui, en vida, començaven la construcció d'una tomba que havia de ser tan luxosa i confortable com els permetien les possibilitats respectives. Així, de les piràmides i els temples, s'arribava a la mastaba, sepulcre en forma de divan i del qual hi havia formes molt diverses.

Pere va sentir que tot allò desvetllava la seva curiositat. Continuava, però, amb el seu escepticisme per l'arqueologia. Li feia l'efecte que excavar i gastar energies investigant les pedres era perdre el temps. Mai no havia sentit cap classe de curiositat científica o intel·lectual, però aquells dies, en trobar-se que havia de llegir aquells temes, no se li van fer tan ensopits com havia pogut creure en principi. A més, era una manera d'omplir el temps que, altrament, potser s'hauria fet massa llarg.

Els matins, sortia i passejava pels barris antics, una autèntica *kashba*, fets de carrerons estrets i tortuosos, amb passadissos inversemblants i cases que es comunicaven pels terrats. Allò sí que ho havia vist al cinema! Se sorprenia de veure tanta gent que tenia ganes de vendre. Les voreres eren plenes de mercaders, arreglerats en nombre molt superior al dels possibles compradors. La gent del país feia el badoc, regatejava i marxava sense comprar. Els únics que lligaven algun tracte eren els turistes.

Quan es cansava de voltar, parava un taxi i se n'anava a un centre esportiu d'unes dimensions extraordinàries: era una ciutat d'esbarjo. Per un cantó hi havia camps de futbol, pistes d'atletisme, camps de golf, pistes de bàsquet, i unes piscines on era una delícia banyar-se. De l'altra banda dels camps d'esport arribava el xivarri d'un gran parc d'atraccions amb muntanyes russes, cavallets, sínies, voleiadors, etcètera, que giraven i es movien a tota velocitat i amb molt de brogit.

Les tardes, en canvi, les passava en una de les sales d'estar de l'hotel, amb un llibre d'arqueologia a les mans. Era millor que no pas quedar-se a la cambra. Així, si es cansava de llegir, observava una estona al seu voltant, o pensava. Tot i que aquella vida era fantàstica, tot i que no era home de preocupar-se massa, en algun moment es preguntava si allò duraria gaire, i li semblava que tenia ganes de fer alguna cosa més moguda.

Passaven els dies. Feia més d'una setmana que era al Caire. Tranquil de mena, havia oblidat gairebé que havia d'estar aler-

ta, a punt de rebre instruccions. Havia trobat gust a l'ofici de rendista. Vivia com un senyor i no tenia ganes que allò canviés.

A mitja tarda, cansat de llegir, enyorant potser algun amic amb qui poder canviar impressions, se n'anà a fer un volt pels carrerons de la ciutat vella. Es va distreure veient aquell moviment, aquell vaivé de gent que anava amunt i avall, amb vestits de coloraines que els arribaven als peus, amb aquells crits que proferien sense arribar gairebé mai a entendre's ni a posar-se d'acord. En contemplà d'altres que, asseguts a les entrades de les cases, fumaven tranquil·lament amb unes pipes llarguíssimes, deixant passar el temps, com si tot el moviment del carrer no els interessés en absolut...

Era un espectacle fascinant. De lluny, pensava, si allò s'hagués pogut veure d'alguna altura, hauria constituït una meravellosa perspectiva. De tant en tant sorgia un crit d'una torre d'una mesquita i ja els teníeu cap a dins, a fer les seves oracions. Pere ja sabia que a la ciutat hi havia més de mil mesquites.

Després de deixar anar el temps sense adonar-se'n, mirà el rellotge. Era un quart de nou. Feia un quart que hauria hagut de ser a l'hotel, perquè eren molt rigorosos en el que es referia a respectar els horaris dels àpats. Pensà que no valia la pena de córrer i empaitar un taxi, i es va dir que havia arribat el moment d'anar a sopar a la Torre del Gorg, cosa que feia dies que volia fer.

Va seguir tranquil·lament fins a sortir del barri antic, parà un taxi i indicà on volia anar. La Torre del Gorg s'aixecava en una illa que feia el Nil en passar pel Caire i dividir-se en dos braços, que després tornaven a unir-se. S'hi pujava amb ascensor. Pensà que allò era més o menys com el monument a Colom, al capdavant de la Rambla, però aviat s'adonà que era més alt i més majestuós. Dalt hi havia un restaurant molt curiós: era giratori! Assegut a la taula, mentre s'atipava de valent, podia veure tot el Caire al seu voltant. La cúpula girava

amb tota suavitat, imperceptiblement; semblava més aviat que fos el paisatge que voltava... Era impressionant! Allò permetia contemplar part del curs del Nil, que semblava platejat pels efectes de la lluna, que lluïa resplendent. De tant en tant, a cada volta completa, apareixia un altre espectacle meravellós. A la llunyania es veien les tres grans piràmides i l'Esfinx —eren a uns deu quilòmetres—, que cada vegada constituïen una sorpresa. Il·luminades amb el prodigi de *Son et Lumières*,* de nit eren molt més atractives que de dia, sense aquella sensació d'ofec, sota el sol. Allò era el rovell de l'ou del Caire. De tant en tant, quan aixecava la vista del plat, apareixien els gratacels dels hotels Hilton i Semiramis, que tenien catorze o quinze pisos. I cap al nord, l'edifici de la televisió, molt semblant al de París, d'arquitectura original, tot rodó, i que transmetia emissions per tres canals diferents.

Quan arribà al seu hotel, hi trobà una carta. Era molt breu, com de costum. Deia únicament el més just. Havia d'agafar el tren l'endemà. Un viatge de campionat! Hi havia el bitllet del ferrocarril fins a Aswan i, després, el passatge per a un vaixell que feia la ruta fins a Wadi Halfa, travessada la frontera egípcia, ja dins el Sudan. Pel camí, a Abu Simbel, rebria un paquet que calia retenir fos com fos. A Wadi Halfa hauria d'agafar el tren fins a Khartum, la capital del Sudan, on aniria a parar a The Queen's Hotel. Allí tornaria a rebre instruccions. Dins el sobre hi havia dues-centes lliures egípcies. Hi havia també una mena de carnet de professional de l'arqueologia a nom de Peter Whitel. Vet aquí per què li havien fet aprendre algunes nocions d'aquella ciència! Havia de fer-se passar per arqueòleg... No ho veia gaire clar, però sempre podria tenir una explicació a mà si algú es posava pesat i feia massa preguntes. L'organització se les pensava totes, caram! Estava bé, allò!

* Espectacle francès, orgia de llum i de color, trasplantat a Egipte.